

Η τελευταία περιοδεία του πατρο-Κοσμά

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Ο πατρο-Κοσμάς, έφθασε στους Αγίους Σαράντα, όπου αποβιβάστηκε κι όπου πήρε την άδεια από τους Τούρκους να συνεχίσει τη διδασκαλία του. «Σε πολλά χωριά της επαρχίας Βελεγράδων επικρατεί τέτοια αμάθεια, ώστε οι κάτοικοί τους μάθαιναν τότε πλησιάζει το Πάσχα από τα κόκκινα αυγά, τα οποία έβλεπαν στην

αγορά του Μπερατίου κατά τη Μεγάλη Πέμπτη».

Ο Κοσμάς αποφάσισε να τραβήξει ψηλότερα, αψηφώντας τους κινδύνους κι εννοώντας να σταματήσει το κακό, έστω και θυσιαζόμενος. Κατευθύνθηκε στην πρωτεύουσα Χειμάρρα. Εδώ είχε συστήσει άλλοτε την ίδρυση σχολείου, καθώς και την κατάπαυση των φιλονικιών και των παθών των κατοίκων και, το σπουδαιότερο, την κατάργηση των πολλών εκκλησιών, που έμεναν αλειτούργητες και κλειστές από την έλλειψη παπάδων και πιστών. Απ' όλα αυτά τίποτε δεν είχε γίνει κι ο Κοσμάς δυσареστήθηκε ή καλύτερα, εξαγριώθηκε. Όταν οι Χειμαρριώτες του δήλωσαν πως δεν είχαν τα μέσα για να φτιάξουν και να χρηματοδοτήσουν σχολείο, τότε ο πατρο-Κοσμάς έκανε μια πράξη που καταπλήσσει και ξαφνιάζει με την απίστευτη τόλμη της. Αφού μίλησε και πάλι, προέτρεψε τους κατοίκους να γκρεμίσουν τις πολλές εκκλησιές και να περιορισθούν σε μία, των Αγίων Πάντων· τα κτήματα και την περιουσία των άλλων ν' αφιερώσουν στη συντήρηση του σχολείου. Με τη δυνατή κι εμπνευσμένη φωνή του είπε τελειώνοντας ν' αρχίσουν αμέσως το γκρέμισμα. Κανείς δεν κινήθηκε, κανείς δεν τόλμησε να βάλει χέρι σ' εκκλησιά. Τότε ο Κοσμάς, παύοντας τον λόγο, άρπαξε ένα τσεκούρι κι ανέβηκε σαν αϊτός στη στέγη κάποιου ναού. Σαν ξαφνιασμένοι οι Χειμαρριώτες τον παρακολούθησαν και με τρόπο τον είδαν να γκρεμίζει τους τοίχους και να ρίχνει τον τρούλο. Κήρυξε και πάλι από κει ψηλά, συσταίνοντας την ίδρυση σχολείου με τους πόρους της εκκλησίας. Το σχολειό ήταν έργο πιο θεάρεστο από την έρημη κι αλειτούργητη εκκλησία κι οι Χειμαρριώτες πείστηκαν και τον βοήθησαν ύστερα στο γκρέμισμα όλων των εκκλησιών της πόλεως.

Έτσι συστήθηκε το σχολείο, που τόσες πρόσφερε υπηρεσίες στον ελληνισμό της περιφέρειας εκείνης. Μα εκείνος που 'χε τολμήσει να γκρεμίσει εκκλησιά για να χτίσει σχολείο, εκείνος που θαρραλέα άρπαξε το τσεκούρι κι έριξε ναό μπρος στα μάτια τόσων χριστιανών, δεν ήταν ένας κοινός θνητός. Λεγόταν Κοσμάς... Αυτό και μόνο δείχνει την επιβολή ασκούσε στα λαϊκά στρώματα. Πολλές Χειμαρριώτες γυναίκες πούλησαν τα στολίδια τους και τα χρυσαφικά τους και βοήθησαν στην ίδρυση του σχολείου.

1777, έφθασε στο Μπεράτι, πόλη σχετικώς μεγάλη, με πολλούς Τούρκους, Αρβανίτες, Ρωμιούς, Εβραίους και Τσιγγάνους. Μόλις αντίκρισε τους Εβραίους, κήρυξε εναντίον τους κι είπε στους χριστιανούς να μην εμπορεύονται μαζί τους, να μεταθέσουν το παζάρι στο Σάββατο και να τους θεωρούν σαν εχθρούς της χριστιανοσύνης. Ακόμη μίλησε εναντίον της πολυτέλειας των γυναικών και της χρήσης της αλβανικής γλώσσας και κυρίως επέμεινε στην ίδρυση σχολείου, που κατόρθωσε στη συνοικία του Κάστρου.

Αλλ' αν η διδασκαλία του καρποφόρησε ανάμεσα στους χριστιανούς, όμως δυσαρέστησε τους Εβραίους, που μ' αντιπάθεια και μίσος είδαν τον ιεροκήρυκα στα μέρη τους.

Τόση εντύπωση προξένησε στα μέρη εκείνα κι ιδίως στο Μπεράτι η εμφάνιση του Κοσμά, ώστε κι αυτός ο πασάς της πόλης ζήτησε να γνωρίσει τον εξαιρετικό κι εμπνευσμένο ιεροκήρυκα, που 'σερνε πίσω του τους λαούς με τόσο φανατισμό. Και πραγματικά, πριν φύγει πήγε και παρουσιάστηκε στον Κουρτ πασά, που φημιζόταν ως "καλός" και φιλανθρωπότατος και που 'χε γεμίσει την περιφέρεια εκείνη μ' αγαθοεργίες. Ο πασάς προσηκώθηκε μόλις τον είδε κι ο Κοσμάς μίλησε στον Κουρτ για το έργο του και την αποστολή του. Τόσο συγκινήθηκε και γοητεύθηκε από την παρουσία του ο πασάς εκείνος, ώστε του χάρισε πολύτιμο σκαμνί, για ν' ανεβαίνει

Κοσμάς ο Αιτωλός
Μουσείο κέρινων ομοιωμάτων Βρέλη

περιοδεύσει σ' όλα τα χωριά της

Η νέα περιοδεία του δεν ήταν σαν

τις άλλες. Τώρα χωριά ολόκληρα κατεβαίνουν στους τόπους που περνάει, για να τον ακούσουν. Μερικοί τον παρακαλούν να μείνει περισσότερο στα χωριά τους. Μα κείνος, γνωρίζοντας την κατάσταση των περιοχών εκείνων συνεχώς μετακινείται από τόπο σε τόπο, κηρύσσοντας κι ιδρύοντας σχολειά.

«Είχε σαράντα ή πενήντα ιερείς, που τον ακολουθούσαν και όταν επρόκειτο να πάει σ' ένα χωριό έστελνε πρώτα μήνυμα και παραγγελία στους χριστιανούς να εξομολογηθούν και να νηστέψουν και να κάνουν και αγρυπνία και ν' ανάψουν φωτιές. Είχε μαζί του ξύλινα μανουάλια (κηροπήγια), που το καθένα χωρούσε εκατό κεριά, που τα διέλυε και τα έπαιρνε μαζί του. Έπειτα, αφού μοίραζε σ' όλους δωρεάν κεριά, έβαζε τους ιερείς και διάβαζαν το Άγιο Ευχέλαιο και χρίονταν όλοι οι χριστιανοί και στο τέλος έκανε τη διδαχή. Κι επειδή τον ακολουθούσε δυο και τρεις χιλιάδες λαός, πρόσταζε από το απόγευμα κι ετοίμαζαν πολλά σακιά ψωμί και καζάνια με βρασμένο σιτάρι· έπειτα πήγαιναν έξω, στον δρόμο απ' τον οποίο επρόκειτο να περάσει ο λαός κι έτσι έπαιρναν όλοι από εκείνο και συγχωρούσαν ζωντανούς και πεθαμένους».

Στον παρακάτω χάρτη μπορείς να δεις πού βρίσκονται τα μέρη που αναφέρονται στο κείμενο. Κάνε κλικ πάνω του, αν θέλεις να τον δεις μεγαλύτερο.

Άκουσε την αφήγηση της ιστορίας

%kosmasaitolos8h%